

Toegewezen begeleidingsprojecten Brede basiszorg en verhoogde zorg -

Ronde 1

Oktober 2024

Met steun van

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

Project 1: Vitamine T². Taalvitamines voor alle leerlingen in de basisschool

Aanvrager	Centrum voor Taal en Onderwijs (KU Leuven)
Projectleider	Sarah Slabbaert
Samenvatting project	Vitamine T2 ondersteunt schoolteams van 20 basisscholen in het versterken van hun brede basiszorg en verhoogde zorg door effectieve taalpraktijken te realiseren op de klasvloer. Bij leraren kleuteronderwijs wordt ingezet op kwaliteitsvolle interacties om de mondelinge taalvaardigheid van kleuters te stimuleren en ze zo een sterke basis mee te geven voor hun verdere schoolloopbaan. In het lager onderwijs ligt de focus op krachtig leesonderwijs via leesstrategieën. Het project gebruikt het wetenschappelijk onderbouwd kader van de zeven principes (Volop Taal, 2020). Leraren versterken hun brede basiszorg en verhoogde zorg via sterke didactische keuzes rond respectievelijk kwaliteitsvolle interacties en krachtig leesonderwijs. In functie van duurzame implementatie van de effectieve taalpraktijken krijgen de kernteams van de deelnemende scholen aanvullend een opleiding procesbegeleiding georganiseerd door Schoolmakers. Daarbij leren ze de nodige handvatten om op hun scholen een krachtige leeromgeving voor leraren op te zetten waar leraren expertise kunnen delen, samen kunnen nadenken, ideeën kunnen uitwisselen en de effectiviteit van interventies kunnen evalueren en bijsturen. De projectmedewerkers zullen de kernteams bovendien nauw betrekken bij het aansturen van het project op hun school waardoor ze voeling krijgen met implementatiestrategieën die een veranderproces aansturen. Het project zet in op drie factoren die een succesvolle en duurzame verandering op scholen mogelijk maakt door in te zetten op een schoolbreed, strategisch taalbeleid: 1. effectieve taalpraktijken realiseren op de klasvloer

	2. het creëren van een krachtige leeromgeving voor leraren3. strategieën van een dynamisch implementatieproces (zie ook www.taalbeleid.be)
Thema's	Effectieve taalpraktijken: - kwaliteitsvolle interacties (KO)- krachtig leesonderwijs (LO)
Onderwijsniveau	Basisonderwijs
Aantal betrokken scholen in fase 1	20
Betrokken partners	Schoolmakers

Project 2: De VideoKlub

Titel	Versterken van de klaspraktijk Integratie van videobeelden Data-gestuurde aanpak Evidence-informed onderwijs Onderzoekende school?! Krachtige leeromgeving Leerlinggerichte benadering Uitrol in het schoolteam Brede basiszorg en verhoogde zorg
Aanvrager	Multidisciplinair instituut lerarenopleiding + VUB
Projectleider	Vicky Willegems
Samenvatting project	Het project VideoKlub richt zich voor brede basiszorg op de implementatie van zes evidence-informed praktijken tot op de klasvloer: effectieve feedback, differentiatie, hoge verwachtingen, klasmanagement, groei naar zelfstandigheid bevorderen en taalgericht vakonderwijs. Voor de verhoogde zorg betreft het de implementatie van doelgerichte differentiatie als redelijke aanpassing op de klasvloer. Videoklubs zijn teams van vier (student-)leraren en één of twee VideoKLuB-coaches die samen een video-ontwerpcyclus doorlopen: via video-opnamen observeren, analyseren en evalueren ze de eigen lespraktijk. Op basis van inzichten over 'wat

	werkt' herontwerpen ze hun lespraktijk om brede basiszorg en verhoogde zorg te verbeteren. 40 tot 90 VideoKLuB-coaches worden tijdens een tweedaagse training ondergedompeld in bovengenoemde thema's en in overkoepelende thema's zoals video-reflectie, evidence-informed ontwerpcyclus en GRROW-coaching. Zij zullen in hun school (student-)leraren coachen. De coaches worden tijdens het eerste semester opgeleid tot 'videocoaches in krachtige leeromgeving': ze doorlopen zelf de cyclus en worden gecoacht op eigen videomateriaal in schooloverstijgende leergemeenschappen met VideoKLuB-coaches uit andere scholen (gegroepeerd per gekozen thema). Met het leidinggevend team van elke school wordt een implementatieplan opgesteld om deze krachtige leeromgeving schoolbreed te realiseren. De uitvoering van dit implementatieplan wordt opgevolgd door het beleidsteam, dat ook resultaten van het project zichtbaar maakt op de school. Leerwandelingen op de klasvloer worden georganiseerd, door zowel het beleidsteam als VideoKLuB-coaches, om zowel goede voorbeelden te verzamelen als nieuwe focuspunten te bepalen voor toekomstige initiatieven. Deze leerwandelingen dragen bij aan het delen van ervaringen en het verspreiden van <i>best practices</i> binnen en buiten de scholen. Het project wordt afgesloten met een Videoklub Filmfestival, waarbij de ontwikkelde materialen en ervaringen worden gedeeld met zowel andere scholen als externe belanghebbenden. Dit alles draagt bij aan een duurzame verankering van positieve veranderingen binnen het onderwijslandschap.
Thema's	Krachtige leeromgeving via evidence-informed praktijken: feedback, klasmanagement, hoge verwachtingen, groei naar zelfstandigheid, taalgericht vakonderwijs, differentiatie via lesopnames
Onderwijsniveau	Secundair onderwijs
Aantal betrokken scholen in fase 1	31
Betrokken partners	geen

Project 3: Leercollectief basis verhoogd

Aanvrager	Arteveldehogeschool
Projectleider	Liesbeth Stevens
Samenvatting project	Arteveldehogeschool, Odisee en VIVES begeleiden een diverse groep van 45 scholen om: de kennisbasis over brede basiszorg en verhoogde zorg uit te bouwen door praktijkkennis te verdiepen vanuit actuele onderzoekskennis (kennis) versterkte brede basiszorg en verhoogde zorg te implementeren door effectieve differentiatie en redicodis-maatregelen in de klas toe te passen, te evalueren en bij te sturen (praktijk) te verduurzamen op school- en scholengemeenschap/- groepsniveau (SG) door effectieve interventies over brede basis- en verhoogde zorg te integreren in het zorgbeleid / beleid op leerlingenbegeleiding (beleid) Elke deelnemende scholengemeenschap/scholengroep (SG) verdiept zich in één van onderstaande thema's gedurende het project: Effectieve differentiatie en/of redicodis-maatregelen op vlak van taal/talen (lezen, schrijven, spreken...) Effectieve differentiatie en/of redicodis-maatregelen op vlak van STEM (wiskunde/wetenschappen/techniek...) Preventie en redicodis-maatregelen op vlak van gedrag en emotie (socio-emotioneel leren, executieve functies, omgaan met uitdagend gedrag, ...) Hoe werkt het? schoolniveau: Elke school vertrekt vanuit de eigen noden/leervragen binnen het gekozen thema. Hiertoe starten we een professionele leergemeenschap (PLG) bestaande uit een diverse groep van zes tot twaalf collega's (leerkrachten aangevuld met zorgcoördinator/leerlingenbegeleider, leerondersteuner, CLB- medewerker, pedagogisch begeleider, ...)

	- scholengemeenschap/scholengroepniveau (SG): Elke school werkt samen met minstens één, gaandeweg meer scholen van de SG. Het project voorziet voor de SG budget voor een interne begeleider die mee instaat voor de organisatie en verdieping van de trajecten in de scholen. Zo kan de kennis breed verspreid, verdiept en verankerd worden. - Vanuit Arteveldehogeschool-Vives-Odisee zal een procesbegeleider de professionele leergemeenschap begeleiden in samenwerking met een interne begeleider per SG. Het traject bestaat uit zeven sessies per begeleidingstraject voor de scholen.
Thema's	Effectieve differentiatie en/of redicodis taal/STEM + preventie en redicodis van gedrag en emotie
Onderwijsniveau	Basis- en secundair onderwijs
Aantal betrokken scholen in fase 1	45
Betrokken partners	Odisee en VIVES

Project 4: Spelkracht

Aanvrager	UC Limburg
Projectleider	Ilse Aerden
Samenvatting project	Spelen is een kernactiviteit in het leven en in de ontwikkeling van kleuters. Uit onderzoek blijkt dat de kwaliteit van het spel in het dagelijkse klasgebeuren vaak niet voldoende hoog is. Niet elk spel bevat voldoende leerkansen. Vooral bij het spel van kwetsbare kleuters, kleuters met verhoogde zorg, kunnen heel wat vraagtekens geplaatst worden. Kwalitatieve spelbegeleiding door een volwassene kan een groot verschil maken voor deze kleuters. In dit evidence-informed begeleidingstraject verkent men samen met leerkrachten de kwaliteit van spel in de klas en hoe spelbegeleiding hieraan kan bijdragen. De hogeschool en het zorgteam werken samen een professionaliseringstraject uit op maat van de noden in de school. Een interne spelcoach neemt de ondersteuning van leerkrachten op om noden van kleuters in spel beter te leren observeren en om spelbegeleidingsvaardigheden flexibel te leren inzetten. Via video-opnames uit de klassen wordt reflectie en leren van elkaar gestimuleerd en omgezet in doelgerichte begeleidingsacties in de klas. In een lerend netwerk van spelcoaches uit tien diverse scholen worden enerzijds de bevindingen besproken en anderzijds de expertise omtrent spelbegeleiding verdiept vanuit onderzoek. De focus van de spelbegeleiding ligt op het stimuleren van taal-denken, zelfregulatie en executieve functies, en op samenspel. Bijzondere aandacht gaat naar de kracht van rollenspel. Het doel is om kwalitatieve spelbegeleiding structureel een plaats te geven in de brede basiszorg en verhoogde zorg van scholen.
Thema's	Zelfregulerend leren en taalontwikkeling via spelend leren
Onderwijsniveau	Kleuteronderwijs
Aantal betrokken scholen in fase 1	10
Betrokken partners	KULeuven – Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen, vrij LSC Limburg en CTO

Project 5: BRU-taal

Aanvrager	UC Leuven
Projectleider	Annet De Vroey
Samenvatting project	Het project 'BRU-taal' creëert in een eerste fase een academische werkplaats uit voor schoolteams in Brussel rond brede basiszorg en verhoogde zorg met focus op taalleren. Bedoeling is om een samenwerkingsverband te creëren tussen scholen waar een gelijkwaardige interactie kan zijn tussen onderzoekers, inhoudelijk experts, beleidsmedewerkers, leerkrachten, leerlingen en hun ruimere context. In een tweede cyclus sluiten scholen in Leuven aan zodat de ervaringen in Brusselse scholen kunnen gebruikt worden om ook in Leuven een tweede academische werkplaats vorm te geven en op termijn ook breder in Vlaanderen. Binnen de academische werkplaats worden leerkrachten opgeleid als taalcoach in effectieve taaldidactiek en taalremediëring, ondersteund door effectieve instructie, formatieve evaluatie en samenwerkingsvaardigheden. Eureka vzw legt de basis voor de coaching via de opleiding Taalcoach. UC Leuven (Expertisecentrum Inclusive Society en de lerarenopleiding) begeleidt de coaches en schoolteams via intervisies, studiedagen en flankerend evaluatieonderzoek.
Thema's	Taalleren: effectieve taaldidactiek en taalremediëring
Onderwijsniveau	Basisonderwijs
Aantal betrokken scholen in fase 1	12
Betrokken partners	Expertisecentrum Inclusive Society, Eureka vzw en SOM Stad Leuven

Project 6: Studio LEX 2.0: leren van Expertvideo's

Aanvrager	Howest
Projectleider	Sofie Heirweg
Samenvatting project	Dit project wil de kennis en competenties van leraren lager onderwijs over brede basiszorg versterken. Daartoe worden evidence-based didactische praktijken gefilmd bij (expert)leraren in de klas. Deze expertvideo's zullen vervolgens ingezet worden binnen e-courses die leraren zelfstandig kunnen doorlopen. Zo leren leraren via de observatie van (expert)leraren, ontvangen ze meer achtergrond bij de geobserveerde didactische aanpak, worden ze gestimuleerd tot reflectie en actie in de eigen klaspraktijk. Na een e-course, worden leraren persoonlijk gecoacht op de klasvloer bij de transfer van deze nieuwe kennis en inzichten naar hun dagelijkse klaspraktijk aan de hand van een coaching kit met tools (bv. kijkwijzers, methodieken voor teamvergaderingen enz.). Na afloop van dit project worden de ontwikkelde en geoptimaliseerde expertvideo's, de e-courses en de coaching kit ingezet op grote schaal.
Thema's	Zelfregulerend leren, didactische praktijken die ingezet worden om leerprestaties binnen talen en wiskunde te versterken
Onderwijsniveau	Basisonderwijs
Aantal betrokken scholen in fase 1	6
Betrokken partners	CLB GO! Mandel en Leie en aanvangsbegeleiding Scholengroep Impact

Project 7: Modelscholen als kennishubs voor basiszorg

Aanvrager	Expertisecentrum Onderwijs en Leren
Projectleiders	Tim Surma en Marieke Smeyers
Samenvatting project	Dit begeleidingsproject wil een Vlaanderen-breed en netoverstijgend netwerk van basisscholen creëren die kiezen voor evidence-informed onderwijsaanpakken binnen de brede basiszorg en verhoogde zorg. Deze basisscholen zorgen op hun beurt voor verdere kennisdeling met scholen uit hun regio of netwerk en worden dus geprofessionaliseerd tot kennishubs. De professionele ontwikkeling van de leerkrachten in deze scholen gebeurt volgens de ‘gouden standaard’: na instructie in de onderliggende theorieën, krijgen ze de kans om lessen volgens deze principes samen voor te bereiden, in hun eigen praktijk toe te passen en bij te sturen op basis van feedback. Daarnaast wordt ook ingezet op intervisie binnen het netwerk en met de buitenlandse scholen. Een belangrijk aspect van de werking van het netwerk is het – door evidentie ondersteunde – leren van peers. Het netwerk bevat enkele scholen die al gevorderd zijn in evidence-informed onderwijs, en die bereid zijn hun ervaringen te delen. Daarnaast werken we samen met buitenlandse scholennetwerken waar deze manier van werken reeds geruime tijd is ingeburgerd. Zo krijgen leerkrachten uit ons Vlaams netwerk de kans om daar stage te lopen. Ten slotte begeleiden we ook de schoolleiders in het vormgeven van het veranderingsproces, door een opleiding in onderwijskundig leiderschap en intervisie met binnen- en buitenlandse collega’s. Na afloop van het project is het de bedoeling dat het netwerk blijft bestaan en het potentieel een deel van het fundament vormt voor de latere Vlaamse variant van research schools of modelscholen. Elke school is bereid zijn ervaringen via schoolbezoeken en webinars te delen binnen het eigen regionale netwerk, met andere scholen, begeleidingsdiensten en lerarenopleidingen. Met het oog daarop worden ook interactieve voorbeeldlessen voor zowel het aanleren van basisvaardigheden (binnen de brede basiszorg) als gedifferentieerde aanpakken (binnen de verhoogde zorg) gefilmd en ontwikkeld die kunnen gebruikt worden op studiedagen.
Thema’s	Effectieve didactiek

Onderwijsniveau	Basisonderwijs
Aantal betrokken scholen in fase 1	8
Betrokken partners	Institut d'Administration Scolaire Université Mons

Project 8: Samen hoge sprongen maken. Effectieve geletterdheidspraktijken realiseren voor álle leerlingen

Aanvrager	Centrum voor Taal en Onderwijs (KU Leuven)
Projectleider	Pandora Verstedden
Samenvatting project	Dit project zorgt ervoor dat twintig secundaire scholen uit heel Vlaanderen effectieve, wetenschappelijk onderbouwde didactiek in de brede basiszorg kunnen inzetten om de taalvaardigheid van alle leerlingen te verhogen. De taalteams die in schooljaar '23-'24 'traject taalbeleidsexpert' bij CTO volgden, zullen de opgedane inzichten omzetten in de praktijk met de ondersteuning van inhoudelijke expertise en procesbegeleiding van het CTO en Dagelijks Leren. De ondersteuning bestaat uit een vast gedeelte en een gedeelte op maat, inspeland op eigen noden en context. Doel is dat leraren zich een taalkrachtige klasdidactiek eigen maken in zo veel mogelijk lessen.
Thema's	Effectieve taal- en geletterdheidspraktijken (strategieën voor begrijpend lezen, mondelinge vaardigheden, geletterdheid verhogen via lees- en schrijfkansen en woordenschat)
Onderwijsniveau	Secundair onderwijs
Aantal betrokken scholen in fase 1	20
Betrokken partners	Dagelijks Leren